

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2023

УДК 37.041:811

ББК 81.2р.

А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 7 від 13.12.2023)*

Рецензенти:

Оленюк О.В., доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент

Андрусішин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 131 с.

У збірнику акцентовано увагу на методичних аспектах, спрямованих на розвиток мовної культури як стратегічного засобу забезпечення лінгвістичної безпеки держави; формуванні іншомовної компетентності правоохоронців України, враховуючи сучасні виклики та потреби; міжкультурній іншомовній компетентності загалом, що стає ключовою у навчальному процесі. Увага приділена організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використанню інноваційних форм та методів навчання мов. Досліджено використання онлайн-навчання як альтернативної форми традиційного навчання, його переваги та виклики. Окремі дослідження присвячені викликам та можливостям, які виникають у зв'язку із сучасними умовами навчання мов, зокрема у мультикультурному аспекті, підкреслюючи важливість розуміння різноманітності культур у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

2. Що дає знання англійської мови сучасному юристу. URL: <https://molbuk.ua/news/268279-shcho-daie-znannia-angliiskoi-movy-suchasnomu-urystu.html>
3. The Importance of Learning Legal English in the 21st Century: A Guide for Non-Native Speakers. URL: <https://4legalenglish.com/legal-english/the-importance-of-learning-legal-english-in-the-21st-century-a-guide-for-non-native-speakers/>
4. Importance of Legal English. URL: <https://garhwalpost.in/importance-of-legal-english/>
5. Rawls, John, *A Theory of Justice* (1999, revised edition), Cambridge: Belknap Press. URL: <https://giuseppicapograssi.files.wordpress.com/2014/08/rawls99.pdf>
6. Endicott, Timothy, "Law and Language", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2022 Edition), Edward N. Zalta (ed.) URL: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2022/entries/law-language>
7. Importance of Language in Legal Profession. URL: <https://lawelearning.wordpress.com/2016/09/18/importance-of-language-in-legal-profession/>

Христина ВЕРБИЦЬКА

кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті досліджено засоби навчання іноземної мови, які мають важливе значення для забезпечення повноцінної та ефективної організації діяльності здобувачів вищої освіти із оволодіння іншомовною діяльністю. Процес навчання реалізується завдяки зусиллям двох його учасників – викладача і

студента. Щодо керування цим процесом, визначення його стратегії і тактики, тут головна роль належить викладачеві.

Специфіка навчання іноземної мови, на відміну від інших предметів, полягає в тому, що викладачеві потрібно сформувати у студента новий стереотип мовленнєвого спілкування додатково до рідномовного, який вже є.

Ключові слова: організаційно-педагогічні технології, професійна креативність, професійно орієнтований підхід, розвиток креативних здібностей.

Abstract. The article examines the means of teaching a foreign language, which are important for ensuring the full and effective organization of higher education students' activities to master foreign language activities. The learning process is realized through the efforts of its two participants - the teacher and the student. As for managing this process and determining its strategy and tactics, the main role belongs to the teacher.

The specificity of teaching a foreign language, unlike other subjects, is that the teacher needs to form a new stereotype of speech communication in addition to the native language that is already present. It is characterized that the success of a specialist's professional activity to a significant degree will depend not only on his professional competence but also on personal creative abilities. The author defines the concept of professional creativity as the professional quality of a specialist's personality, based on individual creative abilities and manifests itself in an original approach to professional tasks, generating new productive ideas, and the ability to solve problem situations. A feature of teaching a foreign language in higher school, in contrast to the middle level, is that it should be professionally oriented. A professionally oriented approach to teaching a foreign language is aimed at studying professional vocabulary and terminology, focused on reading literature in the speciality and free communication in professional activity. The structural elements of professionally oriented teaching of a foreign language include communication skills by type of speech activity (speaking, listening, reading, and writing), language knowledge and skills, and sociocultural knowledge and skills. It is determined that professionally oriented teaching of foreign languages is effective when integrated with special disciplines of the vocational training cycle. Therefore, professionally oriented training, subject to integration with special disciplines, teaching

methods aimed at solving professional problems, imitation of professional activity and the manifestation of creative abilities will help develop students' professional creativity.

***Keywords:** organizational and pedagogical technologies, professional creativity, professionally-oriented approach, development of creative abilities.*

Постановка проблеми. У сучасному світі фахівцю будь-якої сфери діяльності необхідне знання іноземної мови. Англійська мова як мова інтернаціонального спілкування значно розширює коло фахової компетентності майбутнього спеціаліста. Саме тому система вищої освіти України нині зосереджена на вдосконаленні англійської підготовки майбутніх спеціалістів. У концепції розвитку англійської мови в університетах зазначено, що високий рівень володіння англійською мовою серед випускників дозволить їм повноцінно й ефективно брати участь у професійному та академічному житті [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**]. Однак, окрім високого рівня професійних знань, роботодавці звертають увагу на особистісні якості працівника, зокрема ті, які допомагають здійснювати прогрес, висувати нові ідеї, оригінально виходити з проблемних ситуацій. Такою якістю є креативність, а її розвиток у процесі навчання у вищій школі є актуальною проблемою професійної освіти. Зазначене вище визначає нагальність нашої розвідки та пошук ефективних підходів розвитку професійної креативності під час навчання іноземної мови на нефілологічних спеціальностях.

Аналіз останніх досліджень. Нині креативність широко досліджується у філософському, педагогічному і психологічному дискурсах. Психологічні основи креативності досліджували: Т. Баришева, Д. Богоявленська, М. Воллах (M. Wollach), Дж. Гілфорд (J. Guilford), Н. Вишнякова, В. Дружинін, Є. Ільїн, Н. Коган (N. Kogan), А. Маслоу (A. Maslow), В. Моляко, О. Музика, В. Рибалка, Р. Стернберг (R. Sternberg), Є. Торренс (E. Torrance), О. Тунік та ін. Педагогічному аспекту цієї проблеми присвячені праці О. Акімової, Н. Гузій, О. Дубасенюк, Н. Кічук, С. Сисоєвої, В. Сластьоніна, А. Сологуба, В. Утьомова, А. Хуторського та ін.

Висвітлення проблем професійно орієнтованого навчання іноземних мов знаходимо у працях вітчизняних учених, зокрема Л. Кнодель, А. Корнілової, О. Першукової, А. Пертук та ін. Однак питання пошуку ефективних шляхів розвитку професійної креативності в контексті професійно орієнтованого навчання не була предметом наукових розвідок.

Мета статті. Освітня мета передбачає збагачення духовного світу особистості, отримання та розширення знань про культуру країни, мова якої вивчається, а саме про історію, літературу, живопис, музику, звичаї, традиції тощо; про будову іноземної мови, що вивчається, її систему, характер, особливості.

Виховна мета полягає в тому, щоб засобами іноземної мови виховувати особистість високого морального ґатунку, сформувати позитивні риси характеру.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає Л. Горбач, людина, що виходить на рівень розвиненої творчості, більш демократична в стосунках з оточуючими, не приймає ніякого насильства і придушення. Талановита людина створює навколо себе клімат відкритості, доброзичливості, виявлення спонтанних і вільних схильностей та поривів [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**]. Творчим особистостям притаманна нестандартність, оригінальність, відкритість до нового і незвичайно. Саме творчість є першоджерелом інновацій і прогресу. Тому сучасні роботодавці часто потребують від своїх працівників саме вияву креативності у процесі професійної діяльності.

Як стверджують О. Пономарьов та М. Черемський, в умовах ринку та відповідного загострення конкуренції успішність професійної діяльності фахівця істотною мірою залежатиме не лише від його компетентності, а й від інноваційної спрямованості його мислення і розвитку креативних здібностей. Ці якості в їх системній цілісності утворюють особистісний потенціал фахівця, реалізація якого стає результатом його становлення як професіонала й особистості [2, с. 65]. Таким чином, саме креативність є потенціалом для професійного росту і самовдосконалення, тому у зв'язку з цим варто розглянути поняття креативності.

Проблема визначення сутності, структури та розвитку креативності була в полі наукового пошуку багатьох науковців, однак єдиного погляду на означену

проблему досі не існує. Однак ми поділяємо думку науковців, які розглядають креативність як інтегральну якість особистості (К. Кречетніков, Л. Мороз, О. Петрошук, А. Хуторської та ін.). Так, креативність, як визначає А. Хуторської, – це інтеграційна здатність, що вбирає в себе цілі системи взаємопов'язаних здібностей-елементів. Наприклад, креативними здібностями є уява, асоціативність, фантазія, мрійливість [3, с. 121]. На думку О. Петрошука, креативність взаємозалежна з різними психічними процесами (мислення, уява, інтуїція, фантазія, увага) і механізмами (свідомої й несвідомої роботи, інтелектуальної діяльності), із найхарактернішими показниками, що проявляються при подоланні проблем: в оптимальності пропонованих ідей, ефективності міркувань, оригінальності відповіді й ступеня розробленості рішення [5, с. 9]. М. Шкабаріна визначила креативність як інтегральну якість особистості, що включає в себе комплекс взаємопов'язаних моральних, вольових, інтелектуальних та емоційних якостей, які залежно від зовнішніх (середовище) та внутрішніх факторів (мотивація) і ступеня їх прояву визначають здатність людини до творчості, створення креативних продуктів діяльності, вираження власної індивідуальності, вирішення наявних суперечностей та проблем. Креативність може проявлятися у будь-якій сфері діяльності [4].

Із позиції педагогіки вищої школи креативність студента, за Н. Скляреном, – це інтегральна особистісна якість, що формується в процесі предметної підготовки за наявності відповідних педагогічних умов, які проявляються у процесі навчання як певним чином структуровані мотиви, знання, вміння [4, с. 29]. Нині науковці розглядають різні типи креативності: педагогічну, професійну, соціальну, комунікативну та лінгвістичну. Усі вони пов'язані із реалізацією особистісних креативних якостей у певну сферу професійної чи особистісної діяльності. На основі аналізу наукової літератури з теми дослідження ми визначили, що професійна креативність – це професійна якість особистості фахівця, що ґрунтується на індивідуальних креативних здібностях та проявляється в оригінальному підході до професійних завдань, генеруванні нових продуктивних ідей, здатності вирішувати проблемні ситуації.

Особливістю навчання іноземної мови у вищій школі, на відміну від середньої ланки, є те, що воно має бути професійно-орієнтованим. Це поняття використовується для позначення процесу викладання іноземної мови студентам нефілологічних спеціальностей вищих закладів освіти, орієнтованого на читання літератури за фахом (предметної спеціалізації), вивчення професійної лексики та термінології, а головне – вільного спілкування у сфері професійно-педагогічної діяльності [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**, с. 153].

До структурних елементів професійно орієнтованого навчання іноземної мови входять:

1. Комунікативні вміння за видами мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо). Кінцевою метою професійно орієнтованого навчання діалогічного мовлення є розвиток уміння вести бесіду, обмінюватись інформацією професійного характеру з певної теми. Навчання монологічного мовлення полягає у створенні різних жанрів монологічних текстів, наприклад: повідомлення інформації професійного характеру, виступ із доповіддю, створення презентацій, розширені висловлювання у процесі дискусії. Метою професійно орієнтованого навчання аудіювання є формування вмінь сприйняття і розуміння висловлювання співрозмовника іноземною мовою в монологічній формі або в процесі діалогу. Результатом професійно орієнтованого навчання читання є формування вмінь володіння усіма видами читання текстів різних стилів та жанрів. Метою професійно орієнтованого навчання письма є розвиток комунікативної компетенції, що проявляється в умінні реферативного викладу, анотування, а також перекладу тексту з іноземної мови на українську та з української – на іноземну.

2. Мовні знання та навички, що включають знання фонетики, граматики, правил словотворення, лексичних одиниць, термінології.

3. Соціокультурні знання, які мають на меті ознайомлення студентів не лише з новим способом мовного спілкування, а й культурою народу мови, що вивчається [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**, с. 14].

Однак професійно орієнтоване навчання іноземних мов у немовних закладах вищої освіти не зводиться лише до вивчення «мови за фахом». Суть професійно

орієнтованого навчання іноземних мов полягає в його інтеграції зі спеціальними дисциплінами з метою отримання додаткових професійних знань та формування професійно важливих рис характеру особистості [2, с. 316]. Тому професійно орієнтоване навчання за умови інтеграції зі спеціальними дисциплінами, використання методів навчання, що спрямовані на вирішення професійних завдань, імітацію професійної діяльності та прояв креативних здібностей допоможуть розвивати професійну креативність студентів.

До технологій професійно орієнтованого навчання вже традиційно в сучасній педагогіці відносять:

- ігрові технології, засновані на застосуванні навчально-рольових імітаційних ігор;
- проєктні технології, що дозволяють студентам самостійно конструювати і застосовувати власні професійні та практично орієнтовані навички;
- евристичні технології навчання, що створюють педагогічні умови для організації продуктивних процесів мислення, які призводять до інтенсифікації процесу генерування ідей;
- технології контекстного навчання, які дають змогу подолати головне протиріччя сучасної системи професійної освіти [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**, с. 66].

Окрім зазначених технологій, вважаємо, що для розвитку професійної креативності ефективним буде використання технології ситуаційного навчання (метод кейс), яка розвиває вміння генерувати та реалізовувати креативні рішення професійних проблем, сприяє застосуванню набутих знань та досвіду для майбутніх професійних потреб, допомагає здійснювати принцип співтворчості в освітньому процесі та розвиває іншомовні комунікативні навички.

Висновки. Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема формування суспільно-активної, творчої, компетентної особистості, яка самостійно генерує нові ідеї, приймає нестандартні рішення. Останнім часом широкого розповсюдження в педагогічній практиці набули інтерактивні технології навчання, сутність яких у тому, що навчальний

процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників. Однією з інтерактивних технологій навчання є проектна робота, яка передбачає створення проекту одним, двома чи групою вихованців. Робота над проектом дозволяє задіяти в процесі навчання не тільки інтелект, досвід, свідомість людини, а також її почуття, емоції, вольові якості, сприяє «зануренню» в навчальний матеріал, визначенню особистістю свого емоційно-ціннісного ставлення до нього, підвищенню ефективності, засвоєння.

Список використаних джерел.

1. Інноваційні технології на уроці німецької мови / Упоряд.: Л. Горбач. К. 2008. С. 4 – 9, 87 – 89.
2. Опратний С. М. Основні напрями вдосконалення професійного навчання державних службовців ділової англійської мови / С. М. Опратний // Університетські наукові записки. 2005. № 1–2 (13–14). С. 312–316.
3. Петрошук О. П. Навчальний посібник з курсу методики навчання іноземних мов. К., 2002.
4. Склярєнко Н. К. Як навчати сьогодні іноземних мов (концепція) // Іноземні мови. 1995. № 1.
5. Шкабаріна М. А. Розвиток педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін: монографія / М. А. Шкабаріна. Рівне : видавець О. Зень, 2019. 149 с.

Валентина ВОЛОШИНА

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**